

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1036
Toplantı Tarihi/Sayısı : 28.12.2023/40
Karar Numarası : 2023/1150
Başvuran : M. Y.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Eskişehir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın hastaneye sevk edilmediği ve tek kişilik koğuşa ayrılmadığı iddiasına ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran özetle; diş rahatsızlığı olduğunu, muayene sonrası diş hastanesine sevk edilmesine rağmen hastaneye götürülmediğini bu durumun kurumda genel bir sorun olduğunu, ayrıca sağlık raporuna istinaden tek kişilik koğuştaki kalması gerektiğini ancak talebinin kurum tarafından reddedildiğini iddia etmektedir.

3. Eskişehir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın 24/1/2023 tarihinde hastaneye sevkini gerçekleştirdiğini ve muayenesinin yapılarak protez planlaması yapıldığını; 3/2/2023 tarihinde başvuranın tekrardan hastaneye götürülerek kronlar için kesim yapıp ölçü alındığını ve sonraki işlem için randevu oluşturulduğunu, 15/2/2023 tarihinde ise alınan randevu uyarınca başvuranın hastane sevkini yapılarak muayenesinin yapıldığını ve sürecin tamamlanması için tekrardan randevu alındığını, alınan bu randevuya istinaden başvuranın 15/3/2023 tarihinde hastaneye tekrardan sevki yapılarak son işlem için tekrar randevu oluşturulduğunu, 24/3/2023 tarihinde ise başvuranın hastaneye götürülerek protezinin teslim edildiği;

b. Başvuranın tekli koğuştaki talebiyle ilgili olarak ise konunun Kurum İdare ve Gözlem Kurulu tarafından değerlendirildiğini ancak talebin uygun görülmediği belirtilmiştir.

4. Muhataptan alınan yazılı görüş başvurana iletilmiş ve kendisinden yazılı görüşü talep edilmiş, ancak başvuran herhangi bir görüş sunmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumumuzun “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinde ise özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir: "*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

8. Aynı Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir: "*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

9. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi: "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*" hükmünü içermektedir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde, Kurumun görevleri arasında İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak olduğu düzenlenmiştir. Aynı maddenin (1) bendi kapsamında da özgürlüğünden mahrum bırakılanların Kuruma yapmış oldukları başvurular incelenmektedir.

12. Başvuranın iddiaları, dış rahatsızlığı sebebiyle hastaneye sevk edilme talebine rağmen sevk işleminin gerçekleştirilmediği ve raporu olduğu tekli odada kalması talebinin reddedildiği hususlarına ilişkindir.

13. Cezaevlerinde kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu cezaevi idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahkûmlar için bir cezaevindeki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Cezaevlerindeki yaşam, mahkûmlara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahkûmlar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesinin (CPT) Standartları, 2002).

14. Kötü muameleyle maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini belirtmek gerekir (AYM, Beyza Metin, B. No: 2014/19426, 12.12.2018, para. 45). Başvurucunun kötü

muamele gördüğüne ilişkin anlatımları soyut iddiaları değil, somut fiillerin tasvirini içermelidir.

15. Yaşama hakkının ihlali iddiasında olduğu gibi işkence ve kötü muamele iddiaları konusunda da Mahkeme, “makul şüphe bulunmaması” ya da “bütün makul kuşkunun ötesinde” şeklinde bir kanıtlama standardı uygulamaktadır. Ancak Mahkeme, bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarsamaların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, İrlanda v. Birleşik Krallık, B. No: 5310/71, 18.01.1978, para. 161).

16. Başvuranın hastaneye sevk edilmediği iddiası ile ilgili resmi yazışmalar ve doktor kayıtları incelendiğinde; başvuranın hastaneye sevk edilmesi için Eskişehir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumununun 25/1/2023, 2/2/2023, 14/2/2023, 14/3/2023 ve 23/3/2023 tarihlerinde Eskişehir Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesine hitaben sevk yazıları düzenlediği, başvuranın düzenlenen sevk işlemlerine istinaden hastaneye sevk edilerek muayenesinin yapıldığı, yapılan bu muayeneler sonucunda 3/2/2023 tarihinde başvuranın dişinin panoramik filmi çekilerek bir dişinin çekildiği, 15/2/2023 tarihindeki muayenenin sonucunda başvuranın ağızdaki kronların sökülerek yeni kronlar için kesim yapıp ölçü alındığı, 1/3/2023 tarihindeki muayenede başvuranın kronlarının teslim edildiği ve alt bölüm protez ölçüsü alındığı, 24/3/2023 tarihindeki muayenede protez provasının yapıldığı ve son olarak tarih düşülmemiş bir muayene işleminde ise başvuranın protezlerinin teslim edildiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, ilgili resmi yazışmalar ve doktor kayıtları dikkate alındığında başvuranın diş rahatsızlığı sebebiyle hastaneye sevk edilmediği iddiasının gerçeği yansıtmadığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda başvuranın hastaneye sevk edilmediği iddiasının yukarıda yapılan tespit uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olduğu değerlendirilmektedir.

17. 29/12/2020 tarihli ve 31349 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in “Kararlara karşı başvuru” başlıklı 39'uncu maddesine göre; *“İlgililer, ceza infaz kurumu idaresi ile idare ve gözlem kurulunun bu Yönetmelikte belirtilen kararlarına karşı, 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanununun 5 ve 6'ncı maddelerinde yazılı usul ve esaslar çerçevesinde şikâyet ve itirazda bulunabilir.”*

18. 16.05.2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun “İnfaz hâkimliğince şikâyet üzerine verilen kararlar” adlı 6'ncı maddesinin altıncı fıkrasına göre; *“İtiraz, infaz hakimliğinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine yapılır.”*

19. Başvuranın raporu olduğu halde tekli koğuşa yerleştirilmediği iddiasıyla ilgili yapılan incelemede ise; başvuranın 28/9/2023 tarihinde tekli koğuşa ayrılmak için İdare ve Gözlem Kuruluna talepte bulunduğu, bunun üzerine başvuranın ifadesinin alındığı, başvuran verdiği ifadede kaldığı koğuşa herhangi bir sorununun olmadığını ve can güvenliği riskinin bulunmadığını talebinin sadece tekli koğuşa ayrılması olduğunu belirtmesi üzerine, Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun Kurumda boş tekli oda olmadığı gerekçesiyle başvuranın talebini reddettiği; daha sonraki süreçte başvuranın sigara içmediğini belirterek sigara içilmeyen bir koğuşa geçme talebinde bulunduğu ve talebinin uygun görülerek sigara içilmeyen koğuşa verildiği ancak daha sonra başvuranın, bulunduğu koğuşa hasmı olduğunu belirtmesi ve koğuş değişikliği talep etmesi üzerine 29/11/2022 tarihinde tekrar koğuşu değiştirilerek eski koğuşuna geri gönderildiği tespit edilmiştir. Sonraki süreçte başvuran verdiği dilekçelerde tekli koğuşa geçmeyi talep etmiş ancak talebi Kurum İdare ve Gözlem Kurulu tarafından reddedilmiştir. Başvuran söz konusu karara karşı Eskişehir 1. İnfaz Hakimliğine itirazda bulunmuş ancak itirazı Eskişehir 1. İnfaz Hakimliği'nin 2022/... sayılı kararıyla reddedilmiştir. Başvuranın ilgili İnfaz Hakimliğinin kararına karşı Eskişehir 1. Ağır Ceza Mahkemesine itirazda bulunduğu ve dosyanın halen Eskişehir 1. Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde itiraz aşamasında olduğu tespit edilmiştir.

20. Bu kapsamda, başvuranın dilekçesi yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte ele alındığında, talebin yargıya intikal ettiği, yargılama yapma görevinin münhasıran mahkemelere ait olduğu, ilgili mevzuat

uyarınca başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

28/12/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye